

«6D050400-журналистика» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесіне іздену үшін ұсынылған Тілепберген Ақмөлір Мақсатқызының «XIX ғасырдың екінші жартысындағы Батыс Еуропа публицистерінің шығармашылығындағы қазақ тақырыбы» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына ресми

РЕЦЕНЗЕНТТІҢ ЖАЗБАША ШҚІРІ

р/н №	Өлшемшарттар	Өлшемшарттарға сәйкестігі (жауап нұсқаларының бірін сызу)	Ресми рецензенттің ұстанымына негіздеме (ескертуді курсивпен көрсету)
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымды дамытудың басым бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі:	Диссертациялық жұмыс ғылым мен мемлекеттік бағдарламалардың білім беру, бұқаралық ақпарат құралдары, мәдениет және ақпарат салаларындағы басым бағыттарына сәйкес келеді.
		1) диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірін көрсету);	Диссертациялық жұмыс Қазақстан Республикасының келесі мемлекеттік бағдарламаларына сәйкес орындалған:
		2) диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауын көрсету);	- Қазақстан Республикасында 2023–2029 жылдарға арналған жоғары білім мен ғылымды дамыту тұжырымдамасы (Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2024 жылғы 19 маусымдағы №93-VIII Қаулысы);
		3) диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету) келеді.	- Қазақстан Республикасының Ақпараттық доктринасы (Қазақстан Республикасы Президентінің 2023 жылғы 20 наурыздағы Жарлығымен бекітілген);

			- Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінің 2025 – 2027 жылдарға арналған «Мәдениет және ақпарат саласындағы мемлекеттік саясатты қалыптастыру» бағдарламасы (2025 жылғы 10 қаңтар). А.М. Тілепбергеннің ғылыми-зерттеу жұмысы ғылым тарихының теориясы мен практикасын дамытуға елеулі үлес қосады. Әсіресе, қазақ қоғамындағы ішкі әлеуметтік процестерді, соның ішінде кенестік тарихнамада идеологиялық себептерге байланысты назардан тыс қалған руаралық қатығыстарды кешенді түрде талдаудың маңыздылығы арта түсуде. Бұл аспектілерді зерделеу көшпелі қоғамның құрылымын және оның ішкі динамикасын тереңірек түсінуге мүмкіндік береді. Тақырыптың өзектілігі, сонымен қатар, жаһандану жағдайындағы мәдениетаралық диалогтың тереңдеуі және посткеңестік кеңістікте Шығыс пен Батыс арасындағы өзара коммуникация ерекшеліктерін зерттеу қажеттілігімен де айқындала түседі.
2.	Ғылым үшін маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмаған.	

			XIX ғасырдың екінші жартысы – Батыс Еуропа елдерінің Орталық Азияға, соның ішінде Қазақ даласына деген қызығушылығы артып, геосаяси ғана емес, мәдени-этнографиялық тұрғыда да зерттеу нысанына айналған кезең. Бұл дәуірде Еуропа елдерінің публицистері мен зерттеушілері қазақ халқының тұрмыс-тіршілігі, мінез-құлқы, отарлық езгіге қарсылығы, рухани дүниетанымы туралы жазбалар қалдырып, батыстық оқырманды кең даладағы көшпелі өркениетпен таныстыруға тырысты. Осы жазбаларда қазақ халқы көбінесе еркіндік сүйгіш, табиғатпен үйлесімді өмір сүретін, рухани дүниесі бай, сыртқы үстемдікке қарсы тұрарлық күшке ие этнос ретінде суреттелген. Қазақ тақырыбының Батыс Еуропа публицистикасындағы көркемдік және ақпараттық репрезентациясы қазіргі ғылыми дискурс тұрғысынан қайта пайымдалып, авторлық зерттеулермен сабақтастырыла отырып кешенді түрде талданды. Сонымен қатар, «Біртұтас Түркістан» идеясының тарихи және медиалық негіздері Батыс баспасөзіндегі қазақ бейнесі арқылы
--	--	--	---

		интерпретацияланды. Негізгі ғылыми нәтижелер және олардың жаңалығы келесідей: - тарихи-ретроспективті талдау нәтижесінде зерттелетін кезеңнің орыс және шетелдік баспасөз беттерінде қазақ тақырыбын дамытудың негізгі тенденциялары, мәселелелері мен болашағы белгіленген; - саяси жер аударылғандардың жарияланымдарын ұсыну әдістері анықталған. Олардың публицистикасының ерекшелігі сөйлеу тақырыбын тандауда және оны дамытуда көрінеді; Зерттеудің теориялық маңыздылығы. Диссертация отандық журналистиканың даму тарихы туралы идеяны кеңейтуге мүмкіндік береді, өйткені ол шетелдік журналистикада қазақ тақырыбының пайда болуы мен дамуының бұрын зерттелмеген беттерін ашады. Сондықтан, ғылыми айналымға енгізілген нақты материал, автордың тұжырымдары, бағалары, ұсыныстары оларды зерттелетін мәселелер бойынша жалпылама еңбектер жасау кезінде пайдалануға мүмкіндік береді.
3.	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: 1) жоғары;

		2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған.	Жұмыстың мәтінде авторлық қозғарас пен зерттелген ғылыми әдебиеттерге сыни тұрғыдан қарау анық байқалады. Ғылыми ізденістігі дербестік деңгейі жоғары екені бірнеше аспектілермен дәлелденеді: қазақ, орыс және ағылшын тілдеріндегі арнайы әдебиеттерге кешенді шолу жасалуы, әлеуметтік репрезентациялау бойынша эмирикалық тарихи деректерді зерттеу жүргізілуі, алынған деректерге сапалық талдау жасалып, нәтижелерге авторлық интерпретация ұсынылуы. Сонымен қатар, зерттеу нәтижелері бойынша жарық көрген 6 ғылыми жарияланым бұл жұмыстың ғылыми құндылығы мен автордың зерттеуге белсенді қатысуын айғақтайды.
4.	Ішкі бірлік принципі	4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі: 1) негізделген; 2) ішінара негізделген; 3) негізделмеген.	XIX ғасырдың екінші жартысындағы Батыс Еуропа публицистикасындағы қазақ тақырыбын зерттеу мерзімді басылымдардағы мақалаларға, саяхатшылардың есептері мен күнделіктеріне, ғылыми еңбектерге, сондай-ақ көркем шығармаларға негізделеді. Ерекше назар Ресей империясының отарлық саясаты аясында қазақ халқы мен оның мәдениетін қабылдау

		ерекшеліктерін сипаттайтын еңбектерге аударылуда. XIX ғасырдағы Батыс Еуропа авторларының қазақ тақырыбы қозғалған публицистикалық және көркем шығармалар корпусын зерттеу – қазақтар туралы батысеуропалық танымдарды талдау тұрғысынан аса маңызды. Бұл еңбектерде көшпелі қоғамға деген көзқарас романтизм мен реализм ағымдарының көркемдік және идеялық дәстүрлері тұрғысынан қалыптасқан. Диссертацияның мазмұны зерттеу тақырыбына толықтай сәйкес келеді. Бірінші тарауда қазақ тақырыбының Батыс Еуропа публицистерінің шығармашылығында алғаш рет көрініс табуы, оның тарихи алғышарттары мен мәдени контексті қарастырылады. Екінші тарау – XIX ғасырдың екінші жартысындағы қазақ халқының қоғамдық-тарихи жағдайын сипаттайтын еуропалық деректерге арналған. Ал үшінші тарауда қазақ тақырыбының ғылыми-публицистикалық жалғастығы, авторлық мақалалар негізінде қазіргі зерттеу кеңістігінде талданады. Зерттеу жұмысы кіріспеден, үш бөлімнен,
	4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды: 1) айқындайды; 2) ішінара айқындайды; 3) айқындамайды.	

		қорытындыдан және пайдаланылған дереккөздер тізімінен тұрады. Ғылыми зерттеудің мақсаты – Батыс Еуропа публицистерінің шығармашылығындағы қазақ тақырыбының мазмұндық, идеялық және мәдени қырларын ашу, сондай-ақ бұл репрезентациялардың ұлттық сана мен қазіргі ақпараттық саясатқа әсерін ғылыми тұрғыда бағамдау. Зерттеудің міндеттері: - Батыс Еуропа елдерінде Қазақстан туралы алғашқы ақпараттардың таралу жолдарын сипаттау; - XIX ғасырдағы саяси-мәдени ахуал мен қазақ халқы туралы қызығушылықтың себептерін анықтау; - Еуропалық публицистер мен саяхатшылардың қазақ халқының мінез-кұлқы, отарлық езгіге қарсылығы және тұрмыс-салттары жайлы жазбаларын талдау; - Қазақ халқының тарихи тұлғалары мен рухани қайраткерлері туралы Батыс авторлары қалдырған мәліметтерді жүйелеу; - Автордың ғылыми еңбектері арқылы қазақ тақырыбының ғылыми-публицистикалық жағастығын көрсету. Диссертациялық жұмыс мазмұн жағынан жүйелі құрылып, барлық
	4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді: -1) сәйкес келеді; 2) ішінара сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді.	
	4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері логикалық байланысқан:	

	1) толық байланысқан; 2) ішінара байланысқан; 3) байланыс жоқ.	құрылымдық бөлімдер арасында ішкі біртұтастық пен қисынды сабақтастық сақталған. Бұл зерттеуде алға қойылған мақсат пен міндеттердің нақты тұжырымдалуына, гипотезаның дұрыс құрылуына және алынған нәтижелер мен қорытындылардың негізделуіне ықпал еткен. Зерттеудің әр бөлімі келесі тарауға логикалық түрде жалғасып, ғылыми тұжырымдар мен Батыс Еуропа публицистерінің қалдырған жазбаларын бір-бірімен ұптастыра білген. Автор ұсынған тұжырымдар мен нәтижелер құрылым ішіндегі өзара байланыс арқылы бекітілген, бұл диссертацияны толыққанды ғылыми еңбек ретінде сипаттауға мүмкіндік береді.
	4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидағтар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған: 1) сыни талдау бар; 2) талдау ішінара жүргізілген; 3) талдау өз пікіріне емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген; 4) талдау жоқ.	Диссертациялық жұмыста ұсынылған жаңа тәсілдер мен әдістемелік шешімдер теориялық тұжырымдар және алдыңғы зерттеулермен салыстырмалы түрде қарастырылып, дәлелді түрде негізделген. Автор Диссертацияның әдіснамалық және теориялық негізін шетелдік және отандық ғалымдардың ғылыми еңбектері, зерттеуге ғылыми және объективті көзқараспен қарауға мүмкіндік беретін жалпы ғылыми және арнайы

5.	Ғылыми жаңашылдық принципі		әдістер жиынтығы құрайды. Автор тарихи материалды ретроспективті және салыстырмалы зерттеудің жалпы ғылыми әдістерін дәйекті түрде қолданған. Зерттеу әдістемесі XIX ғасырдағы отандық және шетелдік зерттеушілердің тұжырымдамаларына және қазіргі заман, олар ғылыми платформаға ие, уақытпен тексерілген және объективтілік, тарихизм, нақтылық принциптеріне негізделген. Бұл зерттелетін мәселенің өзектілігін растау және белгілі бір ғылыми мәселені шешу үшін барынша толық фактілерді талап етеді.
		5.1 Ғылыми нәтижелер мен ережелер жаңа ма? 1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	А.М.Тілепбергеннің диссертациялық жұмысына жүргізілген талдау нәтижелері оның негізгі ғылыми тұжырымдары мен нәтижелері жаңа немесе жартылай жаңа сипатқа ие екенін көрсетеді: 1-нәтиже – XIX ғасырдағы Батыс Еуропа публицистикасында қазақ тақырыбына деген қызығушылық империялық геосаяси мүдде, этнографиялық таным және экзотикалық елес тұрғысынан қалыптасты. Бұл публицистикалық мәтіндерде қазақ халқы көбіне еркін көшпенді, табиғатпен етене, бірақ «өркениеттен тыс» бейне ретінде ұсынды. Нәтиже жартылай жаңа,

себебі бұрын ұсынылған жіктеулер негізінде жаңаша талдау жасалған.

2-нәтиже – Қазақ халқының рухани-мәдени бейнесі (дәстүр, ауыз әдебиеті, поэзия, әдет-ғұрып) еуропалық авторлар үшін ерекше танымдық қызығушылық тудырып, олар бұл фольклорлық элементтерді ұлттық болмыс белгісі ретінде көрсетті. Нәтиже жартылай жаңа, себебі бұған дейін ұсынылған тарихи деректерге сараптамалық талдау жүргізілді.

3-нәтиже – Батыстық авторлар еңбектерінде қазақтар жайлы пікірлердің бірізді еместігі байқалды. Ағылшын мен неміс зерттеушілері көбінесе ғылыми-этнографиялық бағытта жазса, француз және венгр авторлары көркем-публицистикалық әдіс арқылы сипаттауға бейім болды. Нәтиже жартылай жаңа, ғылыми және практикалық маңызы бар.

4-нәтиже – Шетелдік публицистердің еңбектерінде қазақ қоғамына қатысты отарлық көзқарас элементтері жиі байқалады. Алайда бұл дискурстарда империялық үстемдік пен қазақтардың еркін рухы арасында күрделі мәдени шиеленістер де көрініс тапты. Нәтиже жартылай жаңа, десекте,

		автор қазақ қоғамы жайлы бұған дейін қалыптасқан кереғар пікірлерге қарсы ойларды нақты дәлелдер келтіре отырып талдаған. 5-нәтиже – Қазақ тақырыбы Батыс публицистикасында тек объект емес, сонымен қатар «мәдениаралық диалог» кеңістігінің субъектісі ретінде танылады. Бұл – қазақ халқының тарихын, руханиятын және әдебиетін халықаралық деңгейде танытқан алғашқы дискурстардың бірі. Нәтиже толық жаңа, ғылымипрактикалық үлес қосады.
	5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа ма?	Диссертациялық жұмыстың негізгі қорытындылары жаңашыл сипатқа ие. Ғылыми жаңалық ретінде Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, журналистика факультетінің 1 курстарына арналған білім беру бағдарламасының «6B03201-Журналистика» мамандығына міндетті пән ретінде оқытылатын «Шетел журналистика» пәніне «Батыс Еуропа публицистерінің шығармашылығындағы қазақ тақырыбы» атты дәріс енгізілді. Сонымен қатар, XIX ғасырдағы саяси-мәдени ахуал мен қазақ халқы туралы қызығушылықтың себептерін анықталды; Еуропалық
	1) толығымен жаңа;	
	2) ішінара жаңа (25-75% жаңа);	
	3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	

		публицистер мен саяхатшылардың қазақ халқының мінез-құлқы, отарлық езгіге қарсылығы және тұрмыс-салттары жайлы жазбалары сарапталып, талданды; Қазақ халқының тарихи тұлғалары мен рухани қайраткерлері туралы Батыс авторлары қалдырған мәліметтері жүйеленді;	Техникалық, технологиялық шешімдер тақырыбының өзектілігімен және маңыздылығымен анықталады. Зерттеуде ұсынылған шешімдер – ақпарат көздерін қолдану, тарихи деректерді жариялаудағы этикалық ұстанымдар мен журналистік әдістер – қазіргі зерттеу дәрежесіне сай келетін, тың, әрі теориялық және практикалық жағынан негізделген ұсыныстар.	жұмыста негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан негізделген және жеткілікті дәлелдерге сүйенеді. Автор қорытындыларға дербес ғылыми ізденіс нәтижесінде қол жеткізген. Зерттеу барысында сенімді дереккөздерге, оның ішінде қазақстандық және шетелдік зерттеулерге, медиамәтінге (мақала, саяхатшылар күнделігі, естеліктер).
	5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе?			
	1) толығымен жаңа;			
	2) ішінара жаңа (25-75% жаңа);			
	3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).			
6.	Негізгі қорытындылардың негізділігі	Барлық негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген/негізделмеген (qualitative research (қуолитатив ресеч) және өнер және гуманитарлық ғылымдар бойынша даярлық бағыттары үшін).	Диссертациялық жұмыста келтірілген барлық негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан негізделген және жеткілікті дәлелдерге сүйенеді. Автор қорытындыларға дербес ғылыми ізденіс нәтижесінде қол жеткізген. Зерттеу барысында сенімді дереккөздерге, оның ішінде қазақстандық және шетелдік зерттеулерге, медиамәтінге (мақала, саяхатшылар күнделігі, естеліктер).	

		Сонымен қатар, сапалық зерттеу әдістері жүйелі түрде қолданылып, алынған деректер жанжақты сарапталған. Бұл зерттеу нәтижелерін ғылыми тұрғыда сенімді әрі практикалық мәні бар деп бағалауға мүмкіндік береді.
7.	Қорғауға шығарылған негізгі ережелер	Диссертацияда қорғауға ұсынылған 5 ереже, тезистер түрінде тұжырымдалды: 1-тұжырым: XIX ғасырдағы Батыс Еуропа публицистикасында казак тақырыбына деген қызығушылық империялық геосаяси мүдде, этнографиялық таным және экзотикалық елес тұрғысынан қалыптасты. Бұл публицистикалық мәтіндерде казак халқы көбіне еркін көшпенді, табиғатпен етене, бірақ «өркениеттен тыс» бейне ретінде ұсынылды. 7.1 Дәлелденді 7.2 Тривиалды емес 7.3 Жаңа 7.4 Қолдану деңгейі кең 7.5 Мақалада дәлелденген 2-тұжырым: Қазақ халқының рухани-мәдени бейнесі (дәстүр, ауыз әдебиеті, поэзия, әдет-ғұрып) еуропалық авторлар үшін ерекше танымдық қызығушылық тудырып,
		Әрбір ереже бойынша келесі сұрақтарға жеке жауап беру қажет: 7.1 Ереже дәлелденді ме? 1) дәлелденді; 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбеді; 4) дәлелденбеді; 5) бұл тұжырымда ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес. 7.2 Тривиалды ма? 1) ия; 2) жоқ; 3) бұл тұжырымда ереженің тривиалды екенін тексеру мүмкін емес. 7.3 Жаңа ма? 1) ия; 2) жоқ; 3) бұл тұжырымда ереженің жаңашылдығын тексеру мүмкін емес. 7.4 Қолдану деңгейі: 1) тар; 2) орташа; 3) кең

		4) бұл тұжырымда ереженің қолдану деңгейін тексеру мүмкін емес. 7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) ия; 2) жоқ 3) бұл тұжырымда мақаладағы ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.	олар бұл фольклорлық элементтерді ұлттық болмыс белгісі ретінде көрсетті (мысалы, «Қозы Көрпеш – Баян Сұлу», Абай, Жамбыл шығармаларының аудармалары). 7.1 Дәлелденді 7.2 Тривиалды емес 7.3 Жаңа 7.4 Қолдану деңгейі кең 7.5 Мақалада дәлелденген 3-тұжырым: Батыстық авторлар еңбектерінде қазақтар жайлы пікірлердің бірізді еместігі байқалды. Ағылшын мен неміс зерттеушілері көбінесе ғылыми-этнографиялық бағытта жазса, француз және венгр авторлары көркем-публицистикалық әдіс арқылы сипаттауға бейім болды. 7.1 Дәлелденді 7.2 Тривиалды емес 7.3 Жаңа 7.4 Қолдану деңгейі кең 7.5 Мақалада дәлелденген 4-тұжырым: Шетелдік публицистердің еңбектерінде қазақ қоғамына қатысты отарлық қозғарас элементтері жиі байқалады. Алайда бұл дискурстарда империялық үстемдік пен қазақтардың еркін рухы арасында күрделі мәдени шиеленістер де көрініс тапты. 7.1 Дәлелденді
--	--	---	--

		7.2 Тривиалды емес 7.3 Жаңа 7.4 Қолдану деңгейі кең 7.5 Мақалада дәлелденген 5-тұжырым: Қазақ тақырыбы Батыс публицистикасында тек объект емес, сонымен қатар «мәдениаралық диалог» кеністігінің субъектісі ретінде танылады. Бұл – қазақ халқының тарихын, руханиятын және әдебиетін халықаралық деңгейде танытқан алғашқы дискурстардың бірі. 7.1 Дәлелденді 7.2 Тривиалды емес 7.3 Жаңа 7.4 Қолдану деңгейі кең 7.5 Мақалада дәлелденген
8.	Дәйектілік қағидаты.	8.1 Әдіснаманы тандау – негізделген немесе әдіснама нақты жазылған:
	Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі	1) ия;
		2) жоқ.
		Диссертацияның әдіснамалық және теориялық негізін шетелдік және отандық ғалымдардың ғылыми еңбектері, зерттеуге ғылыми және объективті көзқараспен қарауға мүмкіндік беретін жалпы ғылыми және арнайы әдістер жиынтығы құрайды. Зерттеу нысаны дамып келе жатқан және өзгеретін процесс ретінде қарастырылады.

	8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған:	Диссертация тарихи материалды ретроспективті және салыстырмалы зерттеудің жалпы ғылыми әдістерін дәйекті түрде қолданды. Зерттеу әдістемесі XIX ғасырдағы отандық және шетелдік зерттеушілердің тұжырымдамаларына және қазіргі заман, олар ғылыми платформаға ие, уақытпен тексерілген және объективтілік, тарихизм, нақтылық принциптеріне негізделген. Бұл зерттеудің мәселенің өзектілігін растау және белгілі бір ғылыми мәселені шешу үшін барынша толық фактілерді талап етеді.
	1) ия; 2) жоқ.	Қазақ тақырыбының Батыс Еуропа публицистикасындағы көркемдік және ақпараттық репрезентациясы қазіргі ғылыми курс тұрғысынан қайта пайымдалып, авторлық зерттеулермен сабақтастырыла отырып кешенді түрде талданды. Сонымен қатар, «Біртұтас Түркістан» идеясының тарихи және медиалық негіздері Батыс баспасөзіндегі қазақ бейнесі арқылы интерпретацияланды.
	8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді): 1) ия; 2) жоқ.	Зерттеу жұмысының маңызды теориялық тұжырымдары толық көлемде дәлелденген, себебі ізденуші қазіргі заманғы өзекті әрі сенімді ғылыми әдебиеттерге –
	8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған / ішінара расталған / расталмаған.	

			монографиялар, ғылыми мақалалар, диссертациялық жұмыстарға сүйенеді. Барлық сілтемелер нақты көрсетілген, дәйексөздер орынды келтірілген
		8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті/жеткіліксіз.	Зерттеуде пайдаланылған ғылыми әдебиеттер көздері зерттеліп отырған тақырып бойынша толыққанды әдеби шолу жасау үшін жеткілікті. Диссертация авторы тақырыпқа катысты отандық және шетелдік зерттеушілердің еңбектеріне аналитикалық және сыни шолу жүргізген
9.	Практикалық құндылық қағидаты	9.1 Диссертацияның теориялық маңызы:	Диссертацияның әдіснамалық және теориялық негізін шетелдік және отандық ғалымдардың ғылыми еңбектері, зерттеуге ғылыми және объективті көзқараспен қарауға мүмкіндік беретін жалпы ғылыми және арнайы әдістер жиынтығы құрайды. Зерттеу нысаны дамып келе жатқан және өзгеретін процесс ретінде қарастырылады.
		1) бар;	Зерттеу жұмысының нәтижесі ретінде Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, журналистика факультетінің 1 курстарына арналған білім беру бағдарламасының «Б03201-Журналистика» мамандығына міндетті пән ретінде оқылатын «Шетел журналистика» пәніне
		2) жоқ.	
		9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары:	
		1) ия;	
		2) жоқ.	

		«Батыс Еуропа публицистерінің шығармашылығындағы қазақ тақырыбы» атты дәріс енгізілді. Диссертацияда ұсынылған практикалық тұжырымдар мен ұсыныстар жаңалыққа ие және өзектілігі жоғары, журналистік зерттеулерде практикалық қолдануға маңызды екендігін көрсетеді. Зерттеу барысында оқу бағдарламасындағы пәнге енгізілген өзгерістер болашақ журналистерге журналистиканың тарихына кеңірек үнсіз, шетелдіктердің біз жайлы қалдырған пікірлеріне терең бойлауға мүмкіндік береді.
	9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа ма? 1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	
10.	Жазу және ресімдеу сапасы Академиялық жазу сапасы: 1) жоғары; 2) орташа; 3) орташадан төмен; 4) төмен.	Жұмыстың баяндау стилі сәйкес ғылыми түрде сипатталады, диссертацияның ұғымдық - терминологиялық аппараты зерттеу мәселесін дұрыс көрсетеді. Мәтін логикалық тұрғыда құрылымдалған, дәлелдермен қолдаған аргументтер бар, ойлар айқын және дәйекті түрде баяндалған.
11.	Диссертацияға ескертулер	Зерттеу жұмысында кейбір техникалық, пунктуациялық қателер кездеседі. Бірақ бұл ескертулер зерттеудің ғылыми - теориялық мазмұны мен практикалық мазмұнына нұқсан келтірмейді.

12.	Докторант мақалаларының зерттеу тақырыбы бойынша ғылыми деңгейі (диссертация мақалалар сериясы нысанында қорғалған жағдайда ресми рецензенттер докторанттың зерттеу тақырыбы бойынша әр мақаласының ғылыми деңгейін зерделейді)	Зерттеудің негізгі қорытындылары мен тұжырымдары отандық және шетелдік басылымдарда, халықаралық конференциялардың жинақтарында, атап айтқанда, Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету комитеті ұсынатын ғылым и басылымдарда - 3, халықаралық конференцияларда - 3, Scopus ғылыми журналдардың халықаралық базасына енгізілген шетелдік басылымда - 1 мақаласы жарияланып, талқыланған.
13.	Ресми рецензенттің шешімі (осы Үлгі ереженің 28-тармағына сәйкес)	«6D050400 – Журналистика» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесіне іздену үшін ұсынылған Тілепберген Ақмөлдір Мақсатқызының «XIX ғасырдың екінші жартысындағы Батыс Еуропа публицистерінің шығармашылығындағы қазақ тақырыбы» тақырыбындағы диссертациялық жұмысын зерделей келе, зерттеу жұмысы өзекті мәселелерді көтеріп, ғылыми негізде жүйелі түрде талданғаны көрінеді. Автор зерттеу мақсатын нақты айқындап, міндеттеріне сәйкес теориялық және практикалық тұжырымдарға қол жеткізген

		ғылыми жаңалығы мен мазмұны зерттеу талаптарына толық сәйкес келеді. Осыған орай диссертациялық жұмыстың мазмұны философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алуға лайық деп есептеймін.
--	--	---

Ресми рецензент:

«SDU University» мекемесі,
Құқық және Әлеуметтік ғылымдар
факультетінің деканы, PhD докторы

M. Sulybek

Саулобаев Мадияр Худайбергенұлы